

P R E S U D A

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, u ime Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Raoula Dubravca, predsjednika vijeća te Vesne Buljan i Ivica Omazića, članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja SCHMOLZ GmbH, iz Republike Njemačke, Stahlhandel, Im Taubental 29, Neuss, kojeg zastupa punomoćnik Zoran Vukić, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Vukić, Jelušić, Šulina, Stanković, Jurcan & Jabuka iz Rijeke, Nikole Tesle 9, protiv tuženika GP KRK d.d. iz Krka, Stjepana Radića 31, kojeg zastupa punomoćnik Robert Rist, odvjetnik iz Krka, A. Cesarca 10, radi poništaja arbitražnog pravorijeka, odlučujući o tužiteljevoj žalbi protiv presude Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-191/05 od 12. srpnja 2007., u sjednici vijeća održanoj 26. listopada 2010.

p r e s u d i o j e

Odbija se tužiteljeva žalba kao neosnovana i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-191/05 od 12. srpnja 2007.

Obrazloženje

Pobijanom presudom označenom u izreci ove presude prvostupanjski je sud odbio konstitutivni tužbeni zahtjev kojim je tužitelj zatražio od suda poništenje pravorijeka Stalnog izbranog sudišta pri Hrvatskoj gospodarskoj komori broj IS-P-4/98 od 11. ožujka 2002. u točki I., II. i IV. izreke i da u tom dijelu pravorijek ne proizvodi nikakav pravni učinak, kao i tužiteljev zahtjev za naknadom parničnih troškova. Tako je sud prvog stupnja odlučio jer je nakon provedenog dokaznog postupka ocijenio da nisu ispunjene pretpostavke za poništaj arbitražnog pravorijeka iz članka 36. stavak 2. točka 1.a i točke 2.b Zakona o arbitraži („Narodne novine” broj 88/01) na koje je tužitelj ukazivao u tužbi i tijekom prvostupanjskog postupka.

Protiv te presude žalbu je izjavio tužitelj pobijajući je zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava. Obrazlažući žalbene razloge žalitelj u žalbi u bitnom navodi da su pobijana presuda odnosno njeno obrazloženje kontradiktorni i ne sadrže valjano obrazloženje za pobijanu odluku. Žalitelj u odnosu na ocjenu suda da tužitelj nije dostavio dokaze da predmetni ugovor o arbitraži nije uopće sklopljen ukazuje da tužitelj ne može predlagati dokaze da ugovor o arbitraži nije sklopljen. Žalitelj ponavlja svoje navode da on nema arbitražni ugovor jer ga nije potpisao te da je nakon što je dobio poziv za sudjelovanje u arbitražnom postupku istaknuo taj prigovor. Međutim, taj prigovor nije usvojen pa je tužitelj i ustao s tužbom za poništaj pravorijeka te je tijekom postupka predložio prvostupanjskom sudu uvid u predmet arbitraže jer je to jedino što može predložiti kako bi se i prvostupanjski sud uvjerio da nema ugovora o arbitraži kojeg je potpisao tužitelj. Stalno izabrano sudište nije dostavilo spis na uvid sudu, i prvostupanjski sud umjesto da iz toga izvede zaključak kako nema arbitražnog ugovora, izvodi zaključak kako tužitelj nije uspio u svom dokazivanju da nema tog ugovora. Žalitelj napominje da ne može dokazivati negativne činjenice pa je stoga pobijana presuda kontradiktorna i počinjena je bitna povreda odredaba parničnog postupka. Žalitelj predlaže drugostupanjskom sudu da usvoji žalbu, ukine pobijanu presudu i predmet vrati istom sudu na ponovno odlučivanje.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Tužiteljeva žalba nije osnovana.

Ispitavši pobijanu presudu na temelju odredbe članka 365. stavak 1. i 2. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08 i 123/08) u granicama razloga navedenih u žalbi te pazeći po službenoj dužnosti na apsolutno bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 2., 4., 8., 9. i 11. Zakona o parničnom postupku i na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj sud nalazi da je sud prvog stupnja donio pravilnu i na zakonu osnovanu odluku.

Iz spisa, odnosno iz tužbe proizlazi da tužitelj svoj tužbeni zahtjev za poništenje arbitražnog pravorijeka temelji na tome da ugovor o arbitraži nije sklopljen odnosno da nije valjan te da je pravorijek u suprotnosti s javnim poretkom Republike Hrvatske. Naime, tužitelj smatra da ugovor o arbitraži (zapravo arbitražna klauzula iz Ugovora broj 104/97 od 8. svibnja 1997.) nije sklopljen budući da je taj ugovor u ime tužitelja sklopila Zorica Tešin-Peršić za koju je u ugovoru navedeno da ugovor sklapa „po punomoći“, no tuženik nije u tijeku arbitražnog postupka dostavio u spis specijalnu punomoć za zastupanje tužitelja po gđ-i Tešin-Peršić. Nadalje, tužitelj smatra da je javni poredak povrijeđen budući da su pravorijekom čije poništenje traži povrijeđene odredbe članka 12., 88., 122. i 451. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01); tužitelj je u prilogu tužbe dostavio sudu presliku Pravorijeka Stalnog izbranog sudišta pri Hrvatskoj gospodarskoj komori (list 10.-16. spisa). Tuženik je u odgovoru na tužbu, između

ostalog, istaknuo činjenicu da se tužitelj u arbitražnom postupku upustio u raspravljanje i dao odgovor na tužbu u kojem nije stavio prigovor nenadležnosti sudišta, već je taj prigovor iznio (u arbitražnom postupku) tek godinu dana kasnije pa stoga prigovor nenadležnosti arbitražnog izbranog sudišta više ne može isticati niti pred redovnim sudom; tuženik je također osporavao tvrdnju tužitelja da bi donesenim pravorijekom bio povrijeđen javni poredak Republike Hrvatske. U kasnijem tijeku postupka sud prvog stupnja je raspravnim rješenjem od 7. travnja 2005. odredio da će se pribaviti spis Stalnog izbranog sudišta pri Hrvatskoj gospodarskoj komori IS-P-1998/04 (list 42. spisa), no Stalno izbrano sudište pri Hrvatskoj gospodarskoj komori je dopisom od 29. lipnja 2005. obavijestilo sud da ono nije javna institucija koja je dužna pružati pravnu pomoć državnim sudovima pa iz tog razloga neće sudu dostaviti original spisa već na zahtjev jedne od stranaka ovjerenu kopiju i to nakon što stranka uplati trošak umnažanja spisa (list 44. spisa). Podneskom od 21. travnja 2006. tužitelj je obavijestio sud o tome da neće platiti nikakve troškove dostave ili kopiranja predmeta u kojem je sudjelovao kao stranka, te je predložio sudu da o stavu Stalnog izbranog sudišta obavijesti Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske kako bi ono moglo pokrenuti postupak radi izmjene Zakona o arbitraži. Na ročištu za glavnu raspravu održanom 19. rujna 2006. tužitelj je predložio kraći rok „radi dispozicije s dokaznim prijedlozima“, da bi u prilogu podneska dostavio presliku dostavnice iz koje je vidljivo da je pravorijek zaprimio 5. lipnja 2002. te da je stoga tužbu za poništaj podnio unutar prekluzivnog roka iz članka 36. stavak 3. Zakona o arbitraži. Na temelju tako provedenog postupka sud prvog stupnja je na ročištu od 3. srpnja 2007. godine zaključio glavnu raspravu te 12. srpnja 2007. objavio pobijanu presudu.

Prvostupanjski je sud pravilno odbio konstitutivni tužbeni zahtjev tužitelja za poništajem arbitražnog pravorijeka ocijenivši da za to nije ispunjen uvjet iz članka 36. stavak 2. točka 1.a Zakona o arbitraži, na kojeg je tužitelj ukazivao u tužbi i tijekom postupka, niti uvjeti iz članka 36. stavak 2. točka 2. tog Zakona na koje (i) sud pazi po službenoj dužnosti.

Ovaj sud prvenstveno napominje da iz obrazloženja predmetnog pravorijeka proizlazi da je tuženik (u arbitražnom postupku u svojstvu tužitelja) pokrenuo arbitražni postupak 4. veljače 1998., a u ovom postupku tužitelj (kao tuženik u arbitražnom postupku) prije svog podneska od 10. lipnja 1999. nije osporio nadležnost arbitražnog suda iako se i prije podnošenja tog podneska upustio u raspravljanje (na primjer, podneskom od 20. svibnja 1999.); štoviše, prema obrazloženju arbitražnog pravorijeka kojeg je sudu uz tužbu dostavio tužitelj proizlazi da je tužitelj „u odgovoru na tužbu i u kasnijim podnescima izrazio puno povjerenje u zakonitost i neovisnu i pravno stručnu odluku ovog Arbitražnog suda, ističući jedino svoje prigovore u pogledu tužbenog zahtjeva te mjesta i jezika na kojem se provodi i gdje se provodi ovaj postupak“ (list 12. spisa). Upravo zbog toga, kao i na temelju činjenice koju je u odgovoru na tužbu iznio tuženik da je (ovdje) tužitelj u arbitražnom postupku tek godinu dana nakon što se upustio u raspravljanje iznio prigovor nenadležnosti arbitražnog izbranog sudišta (koju činjenicu tužitelj nije osporio pa je zato ovaj sud između stranaka smatra nespornom), tužitelj je nakon podnošenja

odgovora na tužbu i nakon održanog ročišta za glavnu raspravu u arbitražnom postupku od 16. travnja 1999. bio prekludiran u pravu na isticanje tog prigovora sukladno odredbi članka 473. stavak 1. Zakona o parničnom postupku - ova se zakonska odredba tada primjenjivala jer je arbitražni postupak započeo prije stupanja na snagu Zakona o arbitraži (identično pravno rješenje sada je propisano člankom 15. stavak 2. Zakona o arbitraži).

Prema ranije važećoj odredbi članka 470. stavak 3. Zakona o parničnom postupku ugovor o izbranom sudu sklopljen je u pisanom obliku i kada je sklopljen razmjenom tužbe u kojoj tužitelj navodi postojanje tog ugovora i odgovora na tužbu u kojem tuženik to ne osporava.

Iz (obrazloženja) preslike Pravorijeka Stalnog izbranog sudišta pri Hrvatskoj gospodarskoj komori broj IS-P-4/98 od 11. ožujka 2002. dostavljene uz tužbu proizlazi da je tuženik (kao tužitelj u arbitražnom postupku) u tužbi istaknuo da je Ugovorom broj 104/97 od 8. svibnja 1997. predviđeno da će spor konačno riješiti Stalno izbrano sudište pri Hrvatskoj gospodarskoj komori. Nadalje, tužitelj (tuženik u arbitražnom postupku) ne samo da u odgovoru na tužbu nije osporio postojanje arbitražnog ugovora, već je izrazio puno povjerenje u zakonitost, neovisnost i pravnu stručnost arbitražnog suda. Upravo zbog navedenog, čak neovisno i od toga je li prilikom zaključenja arbitražnog ugovora (arbitražne klauzule) tužitelja zastupala osoba bez valjane punomoći, sukladno (ranije važećoj) odredbi članka 470. stavak 3. Zakona o parničnom postupku ugovor o arbitraži je sklopljen; ovaj sud napominje da i prema sada važećoj odredbi članka 6. stavak 8. Zakona o arbitraži smatra se da je ugovor o arbitraži valjan i ako tužitelj podnese tužbu arbitražnom sudu, a tuženik ne prigovori nadležnosti arbitražnog suda najkasnije u odgovoru na tužbu u kome se upustio u raspravljanje o biti spora.

Prema tome, čak i u slučaju kada bi bili istiniti svi tužiteljevi navodi koji se odnose na to da ga je gospođa Zorica Teršin-Peršić neovlašteno zastupala prilikom sklapanja arbitražnog ugovora, to nema nikakvog utjecaja na postojanje arbitražnog ugovora sklopljenog između stranaka upravo zbog toga što je ispunjena zakonska presumpcija za sklapanje tog ugovora iz članka 470. stavak 3. Zakona o parničnom postupku.

Ipak, neovisno od navedenog, ovaj sud napominje da je prvostupanjski sud pravilno zaključio da tužitelj nije dokazao da zbog nedostatka uredne punomoći za zastupanje tužitelja prilikom sklapanja ugovora o arbitraži taj ugovor nije sklopljen. Naime, tužitelj se u tužbi pozivao na to da ga je prilikom sklapanja arbitražne klauzule u Ugovoru broj 104/97 gđ-a Teršin-Peršić neovlašteno zastupala. Međutim, arbitražno je vijeće prema obrazloženju pravorijeka zaključilo da je tužitelja ovlašteno zastupala gđ-a Teršin-Peršić, a tužitelj na okolnost suprotnog (osim uvida u arbitražni spis) nije predložio izvođenje nikakvih dokaza pa je sud prvog stupnja pravilnom primjenom odredbe članka 219. i 221.a Zakona o parničnom postupku ocijenio nedokazanom činjenicu tužiteljeva neovlaštenog zastupanja prilikom sklapanja arbitražne klauzule. Pri tome, ovaj sud napominje da s obzirom na to da je tužitelj, i

bez sudskog pozivanja na uplatu predujma za umnažanje spisa, izjavio kako neće platiti troškove umnažanja arbitražnog spisa, a bez čega nije bilo moguće izvršiti uvid u taj spis, sud prvog stupnja je primjenom odredbe članka 153. stavak 3. Zakona o parničnom postupku odustao od izvođenja tog dokaza i po svom slobodnom uvjerenju pravilno ocijenio nedokazanom činjenicu tužiteljeva neovlaštenog zastupanja prilikom sklapanja arbitražne klauzule.

Nadalje, premda niti sam žalitelj u žalbi to ne osporava, sud prvog stupnja je pravilno zaključio da ne postoje niti uvjeti iz članka 36. stavak 2. točka 2.a i 2.b Zakona o arbitraži. Svi navodi tužitelja izneseni tijekom prvostupanjskog postupka, a koji se u bitnom svode na to da je pravorijek suprotan javnom poretku Republike Hrvatske, nisu osnovani. Naime, ti se tužiteljevi navodi uglavnom odnose na činjenice vezane za poslovni odnos između stranaka, a o kojima je Stalno izabrano sudište već zauzelo svoj pravni stav. Međutim, stav Stalnog izbranog sudišta vezan uz utvrđenje činjenica koje je utvrdio u konkretnom predmetu ne može biti suprotan javnom poretku Republike Hrvatske. Ovo iz razloga jer se pod pojmom suprotnosti javnom poretku treba tumačiti samo one norme kojima se krše temeljna ustavna prava ili osnove morala našeg pravnog sustava i države u cjelini, a što pravilno smatra i prvostupanjski sud. Prema tome, utvrđenje činjenica Stalnog izbranog sudišta pri Hrvatskoj gospodarskoj komori vezanih uz (ne)primjenu odredbi članka 88., 12., 451. i 122. Zakona o obveznim odnosima nije u suprotnosti s javnim poretkom Republike Hrvatske jer time nisu povrijeđene osnovne pravne norme koje se odnose na ustavna prava i/ili osnove morala.

Slijedom navedenog valjalo je tužiteljevu žalbu odbiti kao neosnovanu i potvrditi pobijanu presudu na temelju odredbe članka 368. Zakona o parničnom postupku.

U Zagrebu 26. listopada 2010.

PREDSJEDNIK VIJEĆA
RAOUL DUBRAVEC, v.r.

Za točnost otpravka
ovlašteni službenik

BRANKICA CURMAN